

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Margity Fridovej a členiek senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Ivany Izakovičovej v právnej veci navrhovateľa: **D.**, S., X., IČO: X. (predtým: S., M.), zast. J., advokátom, M., X., proti odporcom: **1/ T.**, P., X., IČO: X., **2/ I.**, B., X., **o zaplatenie 1 618 000 Sk s príslušenstvom zo zmenky**, na mimoriadne dovolanie Generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti zmenkovému platobnému rozkazu Okresného súdu Bratislava V č. k. 2 Zm 451/05-24 zo dňa 6. júla 2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenkový platobný rozkaz Okresného súdu Bratislava V č. k. 2 Zm 451/05-24 zo dňa 6. júla 2005 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Návrhom podaným právnym predchodcom navrhovateľa S., M., dňa 3.5.2005 sa navrhovateľ domáhal zaplatenia sumy 1 618 000 Sk s príslušenstvom zo zmenky spoločne a nerozdielne voči odporcom v 1. a 2. rade.

Okresný súd Bratislava V zmenkovým platobným rozkazom zo dňa 6.7.2005 č. k. 2 Zm 451/05-24 uložil odporcom v 1. a 2. rade, aby do troch dní odo dňa doručenia zmenkového platobného rozkazu zaplatili navrhovateľovi spoločne a nerozdielne sumu

1 618 000 Sk s úrokom vo výške 6 % od 1.7.2004 do zaplataenia, zmenkovú odmenu vo výške 5393,33 Sk a trovy konania v celkovej výške 119 721 Sk, pozostávajúce zo súdneho poplatku vo výške 81 165 Sk a odmeny advokáta za zastupovanie vo výške 38 556 Sk, alebo aby v tej istej lehote podali proti zmenkovému platobnému rozkazu odôvodnené námietky. Okresný súd Bratislava V uznesením zo dňa 10.8.2006 č. k. 2 Zm 451/05-51 ustanovil odporcovi v 2. rade opatrovníka, nakoľko v mieste trvalého bydliska nebýva. Bolo vykonané šetrenie prostredníctvom Obvodného oddelenia PZ N. v Bratislave, Registra obyvateľov Slovenskej republiky, súčasný pobyt odporcu v 2. rade sa nepodarilo zistiť. Z uvedeného dôvodu mu bol ustanovený opatrovník podľa § 29 ods. 2 O. s. p. za účelom doručenia zmenkového platobného rozkazu č. k. 2 Zm 451/05-24 zo dňa 6.7.2005.

Na základe podnetu odporcu v 2. rade na podanie mimoriadneho dovolania zo dňa 20.10.2006 podal Generálny prokurátor SR v zmysle § 243e ods. 1 O. s. p. proti zmenkovému platobnému rozkazu Okresného súdu Bratislava V č. k. 2 Zm 451/05-24 zo dňa 6.7.2005 mimoriadne dovolanie dňa 7.5.2007 a navrhol zmenkový platobný rozkaz zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie. Je toho názoru, že uvedeným zmenkovým platobným rozkazom bol porušený zákon. Poukázal na ust. § 1, § 2, § 29 ods. 2, § 175 ods. 1, ods. 2, ods. 3 O. s. p., čl. I § 48 ods. 1, bod 2 zákona č. 191/1950 Zb. Uviedol, že Okresný súd Bratislava V sa týmito ustanoveniami neriadil. Konajúci súd mal v čase vydávania uznesenia, ktorým ustanovil opatrovníka, vedomosť o tom, že odporca v 2. rade je štátnym občanom Rakúskej republiky a na našom území má iba trvalý pobyt cudzinca. Napriek tomu nevykonal žiaden úkon smerujúci k zisteniu jeho pobytu v Rakúskej republike. Účastníkovi konania, ktorý sa zdržuje v cudzine, je možné ustanoviť opatrovníka len vtedy, ak boli vyčerpané všetky možnosti na zistenie miesta jeho pobytu. Funkcia opatrovníka nebola totiž zákonom ustanovená na uľahčenie činnosti súdu v tom, aby mal kam odosielať písomnosti. Bola vytvorená s cieľom hájiť záujmy účastníka konania, ktorý sa nemôže zúčastniť konania, a tým riadne vykonávať svoje práva a povinnosti. Naviac konajúci súd vo výroku nesprávne určil, že navrhovateľovi prináležia úroky vo výške 6 % od 1.7.2004. Splatnosť žalovanej zmenky bola 30. júna 2004 a úroky vo výške 6 % nominálnej hodnoty zmenky prináležia ex lege od splatnosti. Úrokovacie obdobie nemôže začať neskôr. Správne mal súd priznať úrok od 30. júna 2004. S poukazom na uvedené má za to, že postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.), a zároveň v časti priznania úroku po dni splatnosti zmenky súd vec nesprávne právne posúdil (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu Generálneho prokurátora SR namietal, že nie sú splnené zákonné podmienky pre možnosť podania mimoriadneho dovolania stanovené v ust. § 243e ods. 1 písm. e/ O. s. p., a preto mimoriadne dovolanie nie je procesne prípustné. Tvrdenie generálneho prokurátora o tom, že podanie mimoriadneho dovolania si vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu, a že túto ochranu nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, je potrebné považovať za osobitnú obsahovú náležitosť mimoriadneho dovolania. Nestačí však iba všeobecné tvrdenie, že si to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu, a že túto ochranu nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, zákon bol porušený. Dovolateľ (generálny prokurátor) musí poukázať na konkrétne skutočnosti, z ktorých vyvodzuje svoje tvrdenie o tom, že mimoriadnym dovolaním a následným zrušením ním napadnutého rozhodnutia možno dosiahnuť nápravu a zabezpečiť ochranu práv fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Dovolateľ v mimoriadnom dovolaní netvrdí žiadne také porušenie noriem hmotného práva, ktoré by malo za následok vecnú nesprávnosť napadnutého zmenkového platobného rozkazu. Dovolateľ vo svojom mimoriadnom dovolaní tvrdí, že postupom súdu bola odporcovi v 2. rade odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.), a preto je tu daný dôvod pre podanie mimoriadneho dovolania podľa ust. § 243f ods. 1 písm. a/ O. s. p. Aj keď to vo svojom mimoriadnom dovolaní dovolateľ vyslovene netvrdí, svoje tvrdenie, že skutočnosť, postup súdu, ktorým mala byť odporcovi v 2. rade odňatá možnosť konať pred súdom, vyvodzuje zrejme z toho, že súd ustanovil odporcovi v 2. rade opatrovníka napriek tomu, že pre jeho ustanovenie neboli splnené podmienky. Navrhovateľ v tejto súvislosti poukazuje na to, že z obsahu spisu a tiež z tvrdení dovolateľa uvedených v jeho mimoriadnom dovolaní jednoznačne vyplýva, že ustanoveniu opatrovníka odporcovi v 2. rade súdom prvého stupňa predchádzalo náležité prešetrenie toho, či sú dané všetky podmienky pre takýto postup, či nie je namieste iné opatrenie. Navrhovateľ je toho názoru, že za daného skutkového stavu bola dostatočne preukázaná skutočnosť, že pobyt odporcu v 2. rade nie je známy, že táto okolnosť bola hodnoverne preukázaná rozsiahlym a náležitým šetrením vykonaným prvostupňovým súdom, a preto boli splnené zákonné predpoklady pre ustanovenie opatrovníka odporcovi v 2. rade a vykonanie iných opatrení nebolo namieste. Iný postup súdu prvého stupňa by bol v rozpore s procesnou zásadou hospodárnosti a rýchlosti konania, rešpektovanie ktorej je nevyhnutným predpokladom rýchleho a účinného poskytnutia právnej ochrany a bol by spôsobilý porušiť základné právo

navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Navrhovateľ súhlasí s tvrdením dovolateľa, že úroky vo výške 6 % nominálnej hodnoty zmenky ex lege prináležia majiteľovi zmenky od splatnosti zmenky, čo nepochybne vyplýva z ust. § 48 ods. 1 bod 2 zákona zmenkového a šekového. Zákon zmenkový a šekový v ust. čl. I. § 48 ods. 1 bod 2 majiteľovi zmenky priznáva právo, ale neukladá mu povinnosť žiadať 6 % úroky odo dňa zročnosti zmenky, a preto ponecháva na vôli majiteľa zmenky a na jeho subjektívnom rozhodnutí, od kedy a či vôbec bude takéto 6 % úroky žiadať. Na základe uvedeného navrhovateľ preto namieta, že tým, že si navrhovateľ svojím návrhom zo dňa 21.4.2005 uplatnil voči odporcom v 1. a 2. rade nárok na zaplatenie 6 % úroku zo sumy 1 618 000 Sk až od 1.7.2004 do zaplatenia a nie od 30.6.2004, nebol porušený zákon, a to ani normy hmotného práva a ani normy procesného práva. Rovnako ani tým, že súd prvého stupňa priznal navrhovateľovi proti odporcom v 1. a 2. rade nárok na zaplatenie 6 % úroku od 1.7.2004 do zaplatenia, t. j. tak, ako si ho navrhovateľ uplatnil, a nie od 30.6.2004, t. j. nad rozsah uplatnený navrhovateľom, tiež nebol porušený zákon. Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietol a odporcom v 1. a 2. rade uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť navrhovateľovi trovy dovolacieho konania vo výške 38 555 Sk k rukám právneho zástupcu navrhovateľa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací prejednal mimoriadne dovolanie Generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 242 a nasl. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že je čiastočne dôvodné.

Generálny prokurátor SR podal mimoriadne dovolanie v zákonnej lehote, t. j. do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu a podmienky pre jeho podanie uvedené v ust. § 243e a § 243f písm. a/ O. s. p. boli splnené. Generálny prokurátor predovšetkým namietal, že súd prvého stupňa mal v čase vydávania uznesenia, ktorým ustanovil opatrovníka, vedomosť o tom, že odporca v 2. rade je štátnym občanom Rakúskej republiky a na našom území má iba trvalý pobyt cudzinca. Napriek tomu nevykonal žiaden úkon smerujúci k zisteniu jeho pobytu v Rakúskej republike. Namietal ďalej, že konajúci súd vo výroku nesprávne určil, že navrhovateľovi prináležia úroky vo výške 6 % od 1.7.2004, pričom splatnosť žalovanej zmenky bola 30.6.2004.

Podľa § 29 ods. 2 O. s. p., pokiaľ neurobí iné opatrenia, môže súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ktorému sa nepodarilo doručiť

na známu adresu v cudzine, alebo ak je doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý je postihnutý duševnou poruchou, alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať.

Ustanoveniu opatrovníka účastníkovi konania, ktorého pobyt nie je známy, musí predchádzať šetrenie o tom, či sú dané predpoklady pre postup v konaní, či tu nie je namieste iné opatrenie. Aj neprítomnému účastníkovi musí byť zabezpečená dostatočná ochrana jeho základných práv a záujmov. Účastníkovi, ktorý sa zdržuje v cudzine, možno vôbec ustanoviť opatrovníka len vtedy, ak opatrenia urobené na zistenie miesta jeho pobytu zostali bezvýsledné. Funkcia opatrovníka bola vytvorená s cieľom hájiť záujmy účastníka konania, ktorý sa nemôže zúčastniť konania, a tým riadne vykonávať svoje práva a povinnosti.

V predmetnom konaní návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu podal navrhovateľ 3.5.2005. Okresný súd Bratislava V vydal vo veci zmenkový platobný rozkaz dňa 6.7.2005 č. k. 2 Zm 451/05-24. Odporcovi v 2. rade bol zmenkový platobný rozkaz doručovaný na adresu B.. Zásielka bola súdu vrátená s poznámkou „na udanej adrese adresát neznámy“. Vzhľadom na to, súd požiadal o šetrenie pobytu odporcu v 2. rade prostredníctvom Registra obyvateľov SR, Ústrednej evidencie väzňov ZVJS SR, a tiež dopytom na Sociálnu poisťovňu – ústredie. Dňa 2.11.2005 požiadal súd o doručenie zásielky odporcovi v 2. rade OO PZ N., Bratislava, ktoré vykonalo šetrenie v mieste trvalého pobytu. Z vyjadrenia policajného orgánu vyplynulo, že odporca v 2. rade na uvedenej adrese (B.) nebýva a nezdržiava sa od marca roku 2005. Jeho terajší pobyt nie je známy. Zo správy registra obyvateľov SR Banská Bystrica z 30.8.2005 však vyplynulo, že odporca v 2. rade má od 18.7.1996 na území Slovenskej republiky trvalý pobyt cudzinca na adrese B.. Právny zástupca navrhovateľa listom zo dňa 15.3.2006 súdu oznámil, že odporca v 2. rade je občanom Rakúskej republiky, a zároveň pripojil odpoveď Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia PZ, oddelenie správy informačných systémov a európskych štatistik, Bratislava zo 6.3.2006. Z uvedeného je zrejmé, že súd mal v čase vydávania uznesenia, ktorým ustanovil opatrovníka, vedomosť o tom, že odporca v 2. rade je štátnym občanom Rakúskej republiky a na našom území má iba trvalý pobyt cudzinca. Napriek tomu nevykonal žiaden úkon smerujúci k zisteniu jeho pobytu v Rakúskej republike.

Postupom súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom v zmysle ust. § 237 písm. f/ O. s. p. treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým účastníkovi nebolo umožnené buď zúčastniť sa konania, alebo realizovať ďalšie procesné

práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. Z toho treba vyvodit', že o naplnenie predpokladov prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa tohto zákonného ustanovenia pôjde aj vtedy, ak zo strany súdu došlo k porušeniu konkrétneho procesného ustanovenia, ktorého bezprostredným následkom bolo odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom. Pokiaľ by teda bol účastníkovi ustanovený opatrovník, napriek tomu, že neboli splnené zákonné predpoklady, ide o prípad, keď účastníkovi bola nesprávnym postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, a ak súd v dôsledku toho nekonal s účastníkom, napriek tomu, že to bolo možné. S poukazom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

V konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora SR platia primerane ustanovenia o konaní na dovolacom súde (§ 243i). Podľa § 243b ods. 1, 2 O. s. p., dovolací súd dovolanie rozsudkom zamietne, ak dôjde k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne, inak napadnuté rozhodnutie rozsudkom zruší. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie odvolacieho súdu, vráti mu vec na ďalšie konanie. Ak má aj rozhodnutie súdu prvého stupňa vady, pre ktoré sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu, zruší dovolací súd aj toto rozhodnutie a vráti vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vzhľadom na horeuvedený právny názor dovolacieho súdu, súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dovolací súd nevyhovel námietke, že konajúci súd nesprávne určil, že navrhovateľovi prináležia úroky vo výške 6 % od 1.7.2004. Splatnosť žalovanej zmenky bola 30.6.2004 a úroky vo výške 6 % nominálnej hodnoty zmenky prináležia ex lege od splatnosti. Úrokovacie obdobie nemôže začať neskôr. Správne mal súd priznať úrok od 30.6.2004. Dovolací súd súhlasí s tvrdením dovolateľa, že úroky vo výške 6 % nominálnej hodnoty zmenky ex lege prináležia majiteľovi zmenky od splatnosti zmenky, čo vyplýva z ust. § 48 ods. 1 bod 2. zákona č. 191/1950 Zb. V predmetnom prípade splatnosť žalovanej zmenky bola 30.6.2004. Navrhovateľ návrhom na vydanie zmenkového platobného rozkazu uplatnil nárok na zaplatenie 6 % úroku zo sumy 1 618 000 Sk od 1.7.2004 do zaplatenia. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že občianske súdne konanie je ovládané dispozičnou zásadou. Platí teda, že súd je viazaný návrhom a nemôže preto navrhovateľovi priznať viac, než požadoval v žalobnom petite a odporcovi nemôže uložiť inú povinnosť, než navrhovateľom navrhovanú. Súd prvého stupňa bol potom oprávnený a povinný rozhodovať o dôvodnosti

návrhu len v rozsahu, v akom ho navrhovateľ vymedzil vo svojom návrhu a v jeho žalobnom petite. Tým, že navrhovateľ svojím návrhom zo dňa 21.4.2005 uplatnil voči odporcom v 1. a 2. rade nárok na zaplatenie 6 % úroku zo sumy 1 618 000 Sk až od 1.7.2004 do zaplatenia a nie od 30.6.2004, nebol porušený zákon, rovnako ani tým, že súd prvého stupňa o tomto nároku navrhovateľa rozhodol tak, ako si ho navrhovateľ vo svojom návrhu uplatnil.

Podľa § 243i ods. 2, § 243b ods. 4 a § 142 ods. 1 O. s. p., o náhrade trov mimoriadneho dovolania rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júla 2008

**JUDr. Margita Fridová, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Silvia Važanová